

۱۵۸۸۵۹۹

نادرشاه افشار

مؤلف

ناصر افشار

۱۳۹۷

سرنشانه	: افشارفر، ناصر، ۱۳۲۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: نادرشاه افشار/ مولف ناصر افشارفر.
مشخصات نشر	: تهران: آژنگ، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۵ ص.: مصور؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۲۵۸۲-۶-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: نادر افشار، شاه ایران، ۱۱۰۰-۱۱۶۰ ق.
موضوع	: ایران -- تاریخ -- افشاریان، ۱۱۴۸ - ۱۲۱۸ ق.
موضوع	: Iran -- History -- Afsharids, 1735 - 1803
رده بندی کنگره	: DSR۱۲۶۵/الف۷ن۲ ۱۳۹۷
رده بندی ی.س.	: ۰۷۲۲۰۹۲/۹۵۵
ماره ثبت نشر ملی	: ۵۱۱۱۹۲۸

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۲۵۸۲-۶-۰

انتشارات

لواسان، بلوار امام خمینی، خیابان شهید خداوردی، کوچه اشکان ۲، پلاک ۶، واحد ۴

نادر شاه افشار

نویسنده: ناصر افشارفر

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

صفحه آرای و طرح جلد انتشارات سفیر اردهال

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سفیر اردهال

تلفن: ۰۹۱۳۶۱۳۷۷۲۶ همراه: ۲۶۵۴۹۶۵۵

آدرس اینترنتی: www.afshar.ir

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستندنویس، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست

مقدمه

بخش ۱: ندر قلی

- ۵..... سابقه تاریخی ایل افشار
۱۳..... تولد نادر
۱۴..... جوانی نادر

بخش ۲: فتنه افغان‌ها

- ۱۹..... شورش افغان‌ها
۲۳..... شورش افغان‌های ابدالی در هرات
۲۴..... شکست شاه سلطان حسین در گلون آباد
۲۷..... واکنش ایران به تصرف اصفهان
۲۷..... قیام سید احمد
۲۹..... قیام ملک محمود سیستانی
۳۰..... سرانجام محمود افغان
۳۷..... حملات روسیه و عثمانی به مرزهای مالی و غرب کشور
۳۳..... سرانجام حکومت صفوی پس از تصرف اصفهان

بخش ۳: نادر افشار

- ۳۷..... ظهور نادر افشار
۴۰..... تصرف اصفهان توسط نادر و شکست اشرف افغان
۴۲..... سرانجام اشرف افغان
۴۲..... صلح با روسیه
۴۴..... مقابله با عثمانی
۴۶..... عزل شاه طهماسب
۴۸..... ادامه نبرد با عثمانی تا فتح بغداد
۵۱..... گردهم آئی بزرگان کشور در موقان و انقراض سلسله صفوی
۵۵..... سلطنت نادر شاه افشار

بخش ۴: نادرشاه افشار

۵۸.....	فتح قندهار
۵۸.....	حمله به هندوستان
۶۰.....	جنگ کرنال
۶۵.....	حمله به خوارزم و خیوه
۶۹.....	تغییر رفتار نادر
۷۲.....	پایان کار نادر

بخش ۵: آثار بازمانده از عهد نادر

۷۶.....	آثار و ابنیه عهد نادری
۸۳.....	تیمه ابد، ترکی کتیبه
۸۹.....	تخت نادری
۸۹.....	الماس در بای نور
۹۰.....	جقه نادری
۹۱.....	نیروی دریائی ایران
۹۱.....	معمای مرگ نادر

بخش ۶: جهان در عصر نادر

۱۰۰.....	بخش ۷: نظم و نشر در عهد نادر
۱۰۳.....	فهرست منابع تاریخی افشاریه
۶۰.....	نمایه و تصاویر

مقدمه

ایران زمین پس از آنکه در سلک کشورهای مسلمان قرار گرفت زیر نفوذ حکومت خلفا بود پس از هجوم مغول و تیموریان سرزمین ایران استقلال خود را دریافت.

نخستین سلسله متی که در فلات ایران همچون دوره‌های ساسانی و اشکانی و هخامنشی افروم و ایلات ساکن را تحت یک حکومت مرکزی قدرتمند با نگرش به ساختار وجودی، عنصر ایرانی شکل داد، سلسله صفویه بود.

این سلسله که به همت شاه اسماعیل دهنوی نسل هفتم پس از شیخ صفی‌الدین اردبیلی پا گرفت نخستین حکومت فدرالی به شمار می‌رود و همانگونه که در نظام پیش از اسلام به ویر، ساسانیان، شاه نماینده خدا بر روی زمین بود و در مراسم نوروز در مقابلش به خاک می‌افتادند، شاهان صفوی نیز که خود را سادات علوی و از نسل امامزاده حمزه بن موسی کاظم (ع) در ری می‌دانستند، مرشد کامل خوانده می‌شدند و فرمانشان فرمان یزدان بود.

به همت آنان مذهب شیعه اثنی‌عشری در ایران رسمی شد و درگیری بین دولت عثمانی و ازبکان و افغانه در غرب و شرق ایران، نبرد شیعه و سنی را ایجاد نمود که بسیاری از این جنگ‌ها در شرق ایران به سود صفویه و در غرب نبرد با عثمانی به شکست ایران در چالدران انجامید و آنان مجبور شدند که پایتخت را از تبریز به قزوین منتقل کنند. عثمانی‌ها تا زنجان پیش آمدند و بیش از یکصد سال در صفحات شمال غرب ایران باقی ماندند.

در زمان شاه عباس ارتش ایران که به سلاح آتشین توپ و تفنگ توسط برادران سالی مسلح شد و توانست به اشغال یکصد ساله عثمانی بر آذربایجان تا محاصره زنجان پایان دهد و پرتغالی‌ها را از بندر گمبرون (بندرعباس امروزی) و سبب بیرون رانده و جزیره هرمز و تنگه آن را به آغوش مام میهن بازگرداند.

شاه عباس علاوه بر آن، ایلات قزاقان را که پاسدار حکومت بودند به مرز داری در مقابل ایلات قزلباش را که پاسدار حکومت بودند به مرزداری در مقابل ایلات و قبایل اهل سنت همچون ازبکان و افغانه گماشته و باعث ثبات راه‌ها و مرزهای ایران گردید. از آن جمله ایل افشار در شمال خراسان و بقیه را به تأمین امنیت راه‌های شمال غرب تا قزوین برگماشت که این خود پراکندگی ایل پرکثرت افشار را سبب شد.

شاه عباس اول و بعد شاه عباس دوم برعکس سیاستمداران عثمانی که تجار اروپایی را اهل ذمه می‌دانستند، این دو پادشاه علاوه بر سود بردن از تجارت ابریشم چین و کالاهای هند روابط بسیار خوبی با دول اروپائی برقرار نمودند در حالی که اجازه نفوذ سیاسی در ایران را به آنها نمی‌دادند.

پادشاهان بعد از شاه عباس دوم از آگاهی سیاسی این دو پادشاه بی‌بهره بودند و تنها دشمنان خود را سنی‌های عثمانی، ازبک و افغان می‌دانستند. از این رو نه بی‌تفاوتی بلکه احجاف و ستم والیان آنها باعث برانگیختن اقوام سنی منسوب به ویر، غلجه‌زائی‌های قندهار شد که لاجرم با هجوم محمود افغان در زمان شاه سلیمان حسین نظام حکومت صفوی را از میان برداشت.

اشغال ایران نا به سامانی‌های فراوانی برای مردم فراهم نمود. همگان چشم به منجی ایران داشتند تا آن که نادر از لابه‌لای امور تاریخی سر بر آورد و آن گونه که روایت خواهد شد به نبرد با اشرف افغان، بانشین و پسر عم محمود پرداخته و به اشغال شش، هفت ساله افغانه پایان داد و این پایان، خاتمه کار صفویان هم نیز بود.

او سلسله‌ای را بنیان نهاد که تعصب شیعی صفوی را خواستار نبود. خود این امر محبوبیت او را در نظر همگان کم نموده، هرچند نبرد کرنال

ثروت عظیمی را به ایران منتقل نمود ولی عدم حمایت اکثریت مردم از او، خسته شدن از جنگ‌های مداوم او دشمنانش را جسور کرده، تا آن که او را در سراپرده‌اش در قوچان سر بریدند.

در هر حال اوج و خضیض پادشاهی دوازده ساله نادر و افول و غروب ستاره هجده ساله نبرد بخت او در تاریخ ایران، خود باعث نگارش این شرح مختصر گردید تا بدانیم که به راستی نادر که بود؟ یک نابغه نظامی که، نوزده تنیک جنگ کرنال او با نفرات کم و پیروزی بزرگ در دانشکده‌های نظامی جهان تدریس می‌شود.

او آیا یک نابغه نظامی است؟ یا سیاستمداری که خواستار نزدیکی به عثمانی و پیشنهاددهند مذهب شیعه، اثنی عشری به عنوان مذهب پنجم دین اسلام در کنار مذاهب چهارگانه اهل سنت می‌خواست تا اختلاف و جنگی که بین مسلمانان وجود داشت را به وحدت و قدرت تبدیل شود. افسوس که نه بزرگان شیعه نظر او را پذیرفتند، نه مردم و نه علمای عثمانی، و این خود به تنها شدن نادر انجامید که به نبرد با مخالفین و سردارانش پرداخته و به جان عهد و عیال خویش افتاد.

جای خالی شرح حال مختصری از نادر در میان عناوین تاریخی به چشم می‌خورد این نخستین انگیزه برای نگارنده به شمار می‌آمد که این

جای خالی را پر کند و در کنار حوادث مکرر تاریخ هم زمان با او اوضاع و احوال اجتماعی اروپا را نیز زیر ذره‌بین تیزبین تاریخ بنگریم. آثار و ابنیه دوره نادر را بکاویم. منابع تحقیق تاریخی این عصر مهم را برشماریم، تا نادر را با سیر متوازی تاریخ، نادرگونه بشناسیم.

ناصر افشارفر

تهران، دی‌ماه ۱۳۹۶